

JEL L92, O39

Кузнецов Є.М., аспірант кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту

Кузнецов В.Є., аспірант кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Анотація. Визначено, що успіх реалізації стратегії цифрової модернізації підприємств залізничного транспорту залежить від рівня їх інноваційної активності. Розкрито ключові фактори підвищення рівня інноваційної активності підприємств залізничного транспорту шляхом їх систематизації в дві групи: фактори макро- та мікрорівня.

Постановка проблеми. В умовах становлення Індустрії 4.0 конкурентоспроможність та стійке економічне зростання підприємств залізничного транспорту значною мірою залежить від їх здатності створювати і впроваджувати інновації та технологічні рішення, спроможні забезпечити цифрову трансформацію залізничного транспорту. Попри важливість інноваційної діяльності для підтримки економічної стійкості та реалізації процесів цифрової модернізації галузі наразі рівень інноваційної активності підприємств залізничного транспорту є вкрай низьким і не відповідає вимогам цифрової моделі організації роботи залізничного транспорту.

Основні матеріали дослідження. Досвід європейських країн в питаннях впровадження цифрових перетворень на підприємствах залізничного транспорту яскраво доводить, що успіх реалізації стратегії цифрової модернізації можливий виключно за умови інтенсифікації інноваційної діяльності, впровадження інноваційних технологій, прогресивних організаційно-управлінських та виробничо-логістичних систем. При цьому рівень інноваційної активності підприємств залізничного транспорту залежить від ряду факторів, які мають як прямий, так і опосередкований вплив і залежать від економічної ситуації, що має місце на залізничному транспорті. Враховуючи особливості діяльності підприємств залізничного транспорту, доцільно виділити ключові фактори підвищення рівня інноваційної активності підприємств залізничного транспорту, систематизувавши їх за групами: макро- та мікрорівня.

На макрорівні до факторів, що сприятимуть підвищенню рівня інноваційної активності підприємств залізничного транспорту, слід віднести:

- розвиток Індустрії 4.0, поява цифрових технологій, цифрових виробництв та ремонтних баз, в т.ч. адитивних виробництв та роботизованих комплексів;
- розвиток електронної торгівлі;
- розвиток міжнародного інвестиційного співробітництва, реалізація транскордонних програм розвитку інфраструктури транспорту транскордонних регіонів;
- створення та підтримка на державному рівні діяльності об'єктів інноваційно-технологічної інфраструктури;
- формування простору віртуальної взаємодії за рахунок інтеграції мереж, що дозволяє забезпечити миттєвий інформаційний обмін;
- зростання рівня інтелектуалізації праці, збільшення інтересу працівників до творчої, інтелектуальної діяльності;
- розвиток командних методів роботи, участь працівників у прийнятті стратегічних управлінських рішень;

- формування нових транспортно-торговельних маршрутів, інтенсифікація мультимодальних перевезень;

- розроблення пільгової системи оподаткування для інноваційно активних підприємств залізничного транспорту;

- формування сприятливого інституційного простору для залучення інноваційно-інвестиційних ресурсів шляхом доопрацювання та гармонізації з європейськими нормами транспортного, інноваційного та інвестиційного законодавства, в т.ч. й розширення гарантійних зобов'язань держави перед інвесторами тощо.

Серед факторів сприяння активізації інноваційної активності підприємств залізничного транспорту мікро- галузевого рівня слід виділити:

- визнання на законодавчому рівні курсу на зміну моделі функціонування залізничного транспорту та забезпечення його інноваційного розвитку шляхом затвердження Національної Транспортної стратегії України на період 2030 року, Стратегії АТ «Укрзалізниця» на 2019-2023 роки;

- участь АТ «Укрзалізниця» в проєктах розвитку глобальної транспортної інфраструктури (TRASECA), а також включення транспортної інфраструктури України до складу інфраструктури Транс'європейської транспортної мережі;

- створення інноваційної інфраструктури та інноваційних команд, що працюватимуть над створенням новацій для потреб підприємств залізничного транспорту;

- відновлення та розвиток науково-виробничої співпраці шляхом створення науково-виробничих кластерів, центрів цифрового реінжинірингу та спільних індустріальних майданчиків, а також впровадження технологічних платформ інноваційного співробітництва;

- створення фондів чи баз даних інноваційних розробок та ідей;

- впровадження інтегрованих технологій управління життєвим циклом інноваційної продукції;

- розроблення програм та створення центрів розвитку інноваційних компетенцій персоналу;

- розроблення та затвердження прозорого механізму і методики відбору інноваційно-інвестиційних проєктів, впровадження системи обліку ефективності їх реалізації;

- ініціювання та реалізація керівництвом АТ «Укрзалізниця» проєктів модернізації інфраструктури та оновлення рухомого складу;

- створення спеціалізованого галузевого фонду підтримки інновацій;

- впровадження прогресивних технологій професійного навчання, підтримка розвитку системи наставництва і раціоналізаторства, організація системи мотивації до передачі досвіду і навичок працівників тощо [1-2].

Висновки. Таким чином, для реалізації цифрової трансформації в залізничній галузі вкрай необхідно підвищити рівень інноваційної активності підприємств залізничного транспорту шляхом активізації діяльності в сфері розроблення і впровадження інновацій. Констатовано, що для підвищення рівня інноваційної активності підприємств залізничного транспорту слід враховувати дію низки факторів, які розділено на фактори мікро- та макrorівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каличева Н. Є. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту (методологічні аспекти): монографія. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 391 с.

2. Корінь М. В. Теоретико-методологічні аспекти розвитку інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонного співробітництва: дис. д-р екон. наук: 08.00.03 / Український державний університет залізничного транспорту. Харків, 2019. 524 с.